

Un batarrenc en els camps de concentració

El nostre protagonista és en Carmelo Carrera Botines de cal Pelut (plaça de Ramon Felip, núm. 3). Va nèixer el 30 de març de 1916, fill del Miquel i de Ramona. Tingué un germà, en Xavier. Aviat va morir el pare i romangué orfe. La mare es va tornar a casar i tingué dues germanes: la Ramona i la Lluïsa.

Aquesta circumstància va fer que no anés gaire a l'escola i va aprendre a llegir i escriure en les trinxeres durant la guerra.

En esclatar la Guerra Civil estava segant per la Segarra i es va encarregar de salvar la vida d'un capellà encara que després fou de nou enxampat i assassinat pels elements radicals. Sempre pensà que si el religiós hagués sobreviscut, segurament hauria intervingut en la seva defensa i no hagués acabat, també ell, tràgicament els seus dies.

L'agost de 1937 fou cridat a files la seva lleva i s'incorpora a l'exèrcit legítim. El seu bateig de foc fou en l'ocupació del poble aragonés de Belchite, el 24 d'agost del mateix any, o sigui que poca instrucció militar va poder rebre.

El mes de març de 1938 prengué part en la retirada d'Aragó de l'exèrcit de la República. El front va restar establert en el riu Segre i la Noguera Pallaresa durant 9 mesos. Albatàrrec, per trobar-se en primera línia de foc, va ser evacuat i els seus habitants van haver de marxar refugiats als pobles propers.

Amb 21 anys va haver d'intervenir en uns dels fets més dramàtics del Front del Segre: l'ofensiva republicana per recuperar el Cap de Pont de Balaguer, conegut com el Merengue, a finals del 1938 on van morir molts nois de l'anomenada Lleva del Biberó amb només 17 i 18 anys. En els durs combats que va intervenir va haver d'enterrar, com bonament va poder, amb un amic de Torres de Segre a Jaume Forcat Mir també d'Albatàrrec.

Quan es va apaivagar els combats va obtenir un permís i es traslladar fins a Artesa de Lleida on s'havien refugiat la seva família. La seva germana Lluïsa, que llavors tenia tres o quatre anys, recordava que li va duu una nina molt bonica. Seria la darrera vegada que el veuria en vida.

L'hivern de 39 va patir l'ocupació de Catalunya pels franquistes i haver d'exiliar-se a França.

En Carmelo a la dreta de la imatge

Les condicions pels republicans que van travessar la frontera van ser molt dures i van haver de ser tancats en camps de concentració amb unes condicions extremadament miserables. En alguns, com el d'Argelés, els soldats i la població civil - que havia fugit del terror feixista - es veien obligats a dormir a la sorra de la platja en aquells dies de fred tan rigorós. Molts antifranquistes van morir en unes condicions inhumanes. Finalment els francesos van oferir als refugiats tornar a l'Espanya franquista però la majoria no van acceptar-ho doncs en els camps de concentració patien la repressió brutal del feixisme. De fet la mare d'en Carmelo es va plantejar reclamar al seu fill cap a Espanya però veien l'estat dels camps de concentració d'aquí, va preferir que restes a França.

Segurament l'actitud de l'ajuntament franquista del moment va ajudar que prenguéss aquesta determinació.

Com era molt treballador va poder sortir del camp de concentració - no sabem exactament en quin va romandre-hi - i es va posar a treballar en una granja. Segurament va contactar amb la resistència que lluitava contra el nazisme alemany que havia ocupat bona part de França. Els maquis francesos sempre han reconegut el mèrit dels espanyols que havien acabat de lluitar en la cruenta Guerra Civil i estaven acostumats en l'ús d'armament i les tàctiques militars de la guerrilla. Van esdevenir els caps de la resistència francesa. En aquesta època En Carmelo envair alguna postal a la família on informava que estava amb la resistència.

Desconeixem les circumstàncies concretes, però la Gestapo el va detenir i el va dur a la presó de Stalag XI-A a Altengrabow (al sud-oest de Berlín). D'allí fou traslladat el 26 d'abril de 1941 al camp d'extermini de Mauthausen.

Es calcula que 6000 espanyols van caure en el terror dels camps d'extermini nazi. Cal suposar que hagué de treballar en la terrible pedrera de granit del recinte on els presoners havien de traslladar unes grandioses pedres pels 186 esgraons de l'anomenada Escala de la Mort. Duu atest nom doncs allí molt "esclaus", mal alimentats i debilitats, no podien arrossegar aquelles pesades pedres i queien rodolant pels esgraons entre riotes dels guàrdies de les SS.

Més tard fou traslladat al subcamp de Gusen (una ampliació de Mauthausen per acollir la massificació de presoners) on també havia una altra pedrera.

Finalment el 2 de novembre de 1941 no va poder suportar més les dures condicions de treball i va morir. Molts dels empresonats, quan el seu estat de salut no era hàbil per treballar, eren traslladats a les funestes càmeres de gas on trobaven fi definitiva al seu patiment.

En diferents llibres d'història s'explica com els republicans que es van trobar en aquestes funestes instal·lacions s'havien arribat a organitzar per poder defensar als elements més dèbils d'una mort segura.

Des de l'Associació cultural Agora Albatàrrec i l'Ajuntament ens estem movent per recordar per sempre la dissortada figura d'en Carmelo Carrera i que el tinguem sempre present en els nostres carrers per no caure mai més en els errors del passat.

Aquesta informació ha estat estreta del llibre Mai més, la web <http://www.victimesguerracivilfranquisme.udl.cat/> i d'en Ramon Arbonés de cal Xato.

Joan Ramon Segura